

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ל
אלקים

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

אלקים

שם אלקים ביחס לשם הוי"ה

אחד משמותיו יתברך שמו, זה נאמר במילה השלישית בתורה 'בראשית ברא אלקים', רבותינו כבר ייחסו את שם אלקים לשם הוי"ה, שם הוי"ה - הוה תמיד מהוה, ו-היה הוה ויהיה ביחס לכך שהוא מהוה, ומשם מתפשט שם אלקים.

מקור ההתפשטות הוא מעצם שם הוי"ה, וביחס הזה יש כמה וכמה יחסויות כלליות מאד מהו היחס שבין שם אלקים לשם הוי"ה.

ובדרך רמז מבואר שבגימטריא יש ג' רמזים בשם אלקים.

אלקים בגימטריא מלוי.

אלקים בגימטריא כנוי.

ואלקים בגימטריא של הכסא.

אלו הם ג' בחינות של גימטריאות שהוזכר ביחס לשם אלקים ביחסיותו לשם הוי"ה.

אלקים הוא המילוי של שם הוי"ה.

הוא הכינוי של שם הוי"ה.

והוא הכסא של שם הוי"ה.

אלקים - מלוי של שם הוי"ה

במלוי כמו שמבואר, שם הוי"ה יש לו הרי, כמה הבחנות באופן איך הוא המילוי שלו, הי' של שם הוי"ה מתמלאת ביו"ד, ובה' של שם הוי"ה יש כמה פנים איך ממלאים את הה', ואחד מהאופנים של מילוי הה' הוא ה"א, ומצד כך, הה' האחרונה של שם הוי"ה, הה' בתרא של שם הוי"ה במילוי של א' - ה"א - היא המתפשטת ומהא' של המילוי שבשם הוי"ה נעשה תחילת הא' של שם אלקים, כך מבואר ברבותינו - בגר"א.

וא"כ, המילוי של שם הוי"ה הוא גופא הופך להיות שורש של שם אלקים.

אלקים - ה'כ' של שם הוי"ה

ובאופן הנוסף שהוזכר, שם אלקים הוא בגימטריא כנוי, וכלשון חז"ל: 'ה' וכל כנוייו מונחים בארון', ובכינוייו של שם ה', בכללות ממש יש הגדרה של שמות ויש הגדרה של כנויים, וכנויים זהו כגון רחום וחנון וכן ע"ז הדרך, אבל מצד ההגדרה השורשית יותר [ומדגישים - לא בהגדרה לדינא] שם אלקים הוא כנוי של שם הוי"ה, כך מבואר בגר"א ועוד.

כל כנוי נקרא כנוי מלשון כן כמו הלשון 'כיור וכנו', בהגדרה החיצונית כאשר מכנים דבר כלומר, שיש לו שם עצמי ויש לו כנוי כמו 'שם לואי', אבל בעומק בדרך הדקדוק כמו שהוזכר, מהו ההגדרה של כנוי - כנוי מהותו שהוא כן לדבר עצמו, כמו בכיור וכנו, הכן הוא הבית קבול שעליו נעשה מציאות הדבר, עליו מתבסס מציאות הדבר.

ומצד היחסיות הזו, שם אלקים הוא הכן של שם הוי"ה, יש את הויתו יתברך שמו, וכלשון הפרקי דרבי אליעזר "קודם שנברא העולם היה הוא ושמו אחד - לבדו", והוא ברא שיהיה מציאות של נבראים שבהם יתגלה מציאותו יתברך שמו, והגילוי של מציאותו יתברך שמו הוא נקרא אלקים, 'בראשית ברא אלקים', הבריאה כולה זה הכן, תכלית הבריאה היא "נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחנונים" והדירה הזו שמתגלה בתחתון היא הכן בבחינת 'כיור וכנו' שמיוחס לכך שמתגלה כאן בעולם, זה הכיור וכנו ביחס להוי"ה, [- גם בכיור עצמו רמוז אותיות הוי"ה].

אבל מ"מ זה היחס של הוי"ה שיש לו כן במציאות הבריאה, זהו כנוי גימטריא אלקים, הכנוי של שם הוי"ה. ונמצא שזוהי ההבחנה הנוספת ביחס של שם אלקים לשם הוי"ה.

אלקים - הכסא של שם הוי"ה

היחס השלישי שהוזכר, אלקים גימטריא הכסא כמבואר בגר"א - ב'כסא', יש את ה'יושב על הכסא' ויש את ה'כסא', ונשגב הוי"ה לבדו, יש את ה'יושב על הכסא' שהוא גילוי של שם הוי"ה כביכול, ויש את הכסא שעל גביו יש את הישיבה של שם הוי"ה, וביחסיות של שם אלקים מצד היחס של הכסא - הרי כמו שאומרת הגמ' בסוכה ב"דף ה' יש את ה'כסא' ויש את 'רגלי הכסא' וזה מה שנאמר שם בגמ' שרגלי הכסא 'אשתרבובי אישתרבב', הכסא משתרבב ויורד למטה.

זה ההבדל בין מדרגת הכסא למדרגת הכנוי, בין מדרגת הכסא למדרגת כן, במדרגת כן הכן נמצא למטה, זה גילוי של שם הוי"ה למטה, אבל במדרגת כסא, הכסא נמצא בעולם העליון - זה 'כסא כבודו' - 'השמים כסאי' אבל 'והארץ הדום רגלי' יש את ה'אשתרבובי אישתרבב' שהרגלים הם אלה שיורדים למטה, ומצד כך, עיקר גילוי שם אלקים הוא נמצא למעלה, הוא גימטריא הכסא, ויש התפשטות של שם אלקים שיורדת לעולם התחתון.

ונחזור א"כ, בתמצית על ג' ההגדרות שהוגדרו בגדר של שם אלקים ביחס לשם הוי"ה, הוא המילוי של שם הוי"ה, שזה האות ה"א שמתמלאת בא' ובה מתחיל הא' של אלקים, זה ההמשכה של שם הוי"ה, ומדגישים, זה אלקים בבחינת המשכה של שם הוי"ה מלשון "הא לכם" (בראשית מ"ז, כ"ג). אופן שני, זה הכנוי, הכן של הדבר, ומצד כך ההוי"ה מתגלה למטה באופן שיש לו כן, יש לו בית קיבול כאן בעולם.

והאופן השלישי האלקים הוא הגימטריא של הכסא, נמצא שהכסא הוא הבית קיבול לשם הוי"ה, והכסא הרי נמצא ברום, הוא נמצא למעלה, ו'אישתרבובי איתשרבב' - הוא משתרבב למטה, שמכך כך יש מציאות של אלקים למטה.

להבין את עומקי הדברים:

יחס עץ החיים שבאלקים ויחס עץ הדעת שבאלקים

כידוע עד מאד שם אלקים יש בו שלושה מהלכים כלליים, יש את המהלך שהוא אחד משמותיו - כינויו, כמו שהוזכר, ובמהלך השני בית דין נקראים אלהים - "עד האלהים יבוא דבר שניהם", והאופן השלישי הוא אלהים אחרים, "אנכי הוי"ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לא היה לך אלהים אחרים על פני", זה אלהים אחרים.

ומצד כך מבואר שיש יחס של שם אלקים ביחס לעץ החיים שזה מה שנאמר 'בראשית ברא אלקים', וכן בכל יום ויום - "ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי למינו" והיא הוציאה את עץ החיים - זה נעשה מכח אמירת שם אלקים.

ויש אופן נוסף ששם אלקים הוא במה שמתגלה העץ שיוצא מהאמירה הזו - יוצא עץ הדעת טוב ורע, וכמו שמחידד הגר"א, מיסוד דברי חז"ל - וברור ופשוט הדבר - שמה שיש אלהים אחרים, מהיכן שורשם, מהיכן מקורם - מקורם הוא בעץ הדעת טוב ורע, מצד 'עץ הדעת טוב' זה אלקים דקדושה, ומצד 'עץ הדעת רע' זה אלהים אחרים, זה עומק ההגדרה שהבריאה נבראה ע"י 'ויאמר אלקים' 'ויאמר אלקים', שזה מאמר פיו יתברך שמו שמכחו נברא, ה'אלקים' שממנו נברא העולם, ממנו משתלשל עץ הדעת טוב ורע ומצד כך נעשה ההשרשה של אלהים אחרים.

וכדברי חז"ל כידוע שערב-רב שהם בגימטריא דעת הם אלה שאמרו 'אלה אלהיך ישראל אשר העלון מארץ מצרים', כלומר הערב-רב שהם גימטריא דעת שמכח 'עץ הדעת רע' הם אלה שאומרים 'אלה אלהיך ישראל' כי שורש האלהים אחרים הוא ב'עץ הדעת רע' כמו שהוזכר מיסוד דברי הגר"א.

ומ"מ א"כ, מציאות פנימיות הדברים של שם אלקים מושרש בקדושה, אבל הוא משתלשל כמציאות לתתא.

ולפי"ז בהבנה הבהירה, זה ג' המהלכים שהזכרנו.

יש את שורש שם אלקים שהוא חלק מההמשכה של שם הוי"ה, זה השורש הגמור של מציאות שם אלקים, "ביום עשות הוי"ה אלקים ארץ ושמים", "אנכי הוי"ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ההוי"ה מתפשטת ונמשכת בשם אלקים, זה אלקים בשורשו. ויש מה שהאלקים משתלשל ויורד לתתא, וכשהוא יורד לתתא יש לו שתי מהלכים באופן שהוא יורד לתתא, מהלך של עץ החיים ומהלך של עץ הדעת שהזכר.

עץ החיים - בבחינת 'כנ'

במהלך של עץ החיים זה בבחינת 'כיור וכנו', זה כן, האלקים התחתון שמתגלה הוא כן לשם הוי"ה, וזהו עץ החיים כמו שמבואר בגר"א ששם הוי"ה הוא החיות והכלי הוא בבחינת אלקים, זהו בחינת 'עץ החיים', עץ שבתוכו יש את החיות, החיות שבתוכו זהו בבחינת שם הוי"ה והעץ עצמו 'עץ החיים' הוא אלקים, וזה בבחינת 'עץ החיים' שם אלקים שבגימטריא כנוי, כיור וכנו, העץ הוא הכן שבו שורה מציאות של שם הוי"ה. זה המהלך השני שהזכר.

מדרגת 'הכסא' ומדרגת 'כסא' שבעץ הדעת

והמהלך השלישי, הוא המהלך של עץ הדעת טוב ורע, אלקים בגימטריא הכסא, כלומר, יש 'כסא' ויש 'הכסא', מה הגדרת 'כסא' ומה הגדרת 'הכסא'? - כל ה' כדוגמת הה' של 'הכסא' זה ה' הידיעה, בפשטות כשבאים להבדיל דבר מרעהו אז מגדירים אותו בה' הידיעה, אבל בפרטות יותר יש את הכסא עצמו ויש את רגלי הכסא ש'אישתרבובי אישתרבב' מצד כך כאשר מגדירים 'הכסא' כלומר זה 'הכסא' שהוא שורש הכסא בעצמו ויש מה שמתפשט מן הכסא שהוא רגלי הכסא אישתרבובי אישתרבב וירדו לתתא.

והגדר הזה, זה גדר לשורש של עץ הדעת טוב ורע, משורש הכסא עצמו - 'כסא הכבוד', שם מתגלה השם אלקים דקדושה, אבל מהכסא עצמו שיורד לתתא יש את רגלי הכסא שאישתרבובי אישתרבב, והרי כשהזכרנו את דברי הגמ' שהגמ' אומרת שכסא אישתרבובי אישתרבב הגמ' אומרת את זה ביחס לכך שהקב"ה אמר למשה רבינו 'אחוז בכסא כבודי והשב להם תשובה', שכמו שמבואר בסוגיא בשבת היה משא ומתן בין המלאכים למשה האם 'תנה הודך על השמים' או שהתורה תינתן לארץ, ואז אומר הקב"ה למשה רבינו 'אחוז בכסא כבודי והשב להם תשובה', על זה שואלת הגמ' בסוכה הרי מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה ולא עלה משה למעלה מעשרה ומצד כך אין שייך שמשה רבינו יאחוז בכסא, וע"ז אומרת הגמ' "אישתרבובי אישתרבב ליה כסא עד עשרה ונקט ביה", כלומר שהמהלך של 'אישתרבובי אישתרבב' זה ביחס למשא ומתן, זה ביחס לויכוח שהיה

כאן האם התורה תינתן בשמים או שהיא תרד למציאות של הארץ, ומשה רבינו אמר אז למלאכים "כלום קנאה יש בכם" וכן ע"ז הדרך, ומצד כך - הניצוח הזה, זה ניצוח ביחס לכך שהתורה צריכה להשתלשל לתת באופן שיש טוב ורע - בהדגשה - זה מכח שיש השתלשלות למקום של טוב ורע, וביחס הזה נאמר שרגלי הכסא שזה אותו מקום של הרגליים שעליו נאמר 'רגליה יורדות מות' כלומר, שרגלי הכסא משתלשלים למקום שיש בו מות [- בהדגשה, לא שבהם יש מות חס ושלום] וכיון שרגלי הכסא משתלשלים למקום שיש בו מציאות של מות, זהו הגדר שנאמר בו שם אלקים של טוב ורע מעורבים זה בזה, השורש בעץ הדעת לאלהים אחרים, זה המדרגה שהכסא הוא בגימטריא אלקים, וממנו משתלשל עץ הדעת בבחינת טוב ורע, עד אלהים אחרים כמו שנתבאר.

וא"כ, עד השתא הוזכר בקצרה ג' המהלכים שנתבארו מהו הגדר של שם אלקים.

בבחינת מילוי של שם הוי"ה, ההמשכה של שם הוי"ה.

המהלך השני הוא מהלך של עץ החיים שהוא בבחינת כן-כנוי של שם הוי"ה, שהוא נמצא בתוכו. - והמילה כינוי עצמה שיש בה את האותיות כ"ו-יין, שמתפשט מציאות הדבר לתתא.

ויש את האופן של שם אלקים שהוא גימטריא הכסא, בשורש זה 'הכסא' וזה 'איתשרבובי איתשרבב' לתתא שזה המציאות של עץ הדעת טוב ורע, שורש לאלהים אחרים.

זה תמצית ג' המהלכים השורשיים הכלליים שמתגלים במהלך של שם אלקים.

שם הוי"ה, שם א-ה-י-ה, ושם אלקים

ולפי"ז נבין עכשיו ביתר ביאור - שם הוי"ה הוא שם לעצמו, ה'היה הוה ויהיה' שמכח שם הוי"ה הוא כבר בתחילת גילוי הנבראים, אבל ה"הוה תמיד" שבשם הוי"ה, זהו כביכול מציאותו יתברך שמו כפי שהוא עם אמיתת המצאו כשלעצמו, זהו שם הוי"ה - הוה תמיד לעצמו, ויש את היחס שמתחיל להתחדש מציאות של בריאה, ומצד כך, כפי שהוזכר הא' שנמצאת במילוי של הה"א שנמצאת בסיפא של שם הוי"ה, שמתפשט ממנו שם אלקים, ביחס הזה [- ומדגישים, ביחס הזה] מציאות הא' היא תחילת הויה של דבר אחר בבחינת "הא לכם".

וזה גם השורש של התפשטות שם א-ה-י-ה שמתחיל בא' - וג"ז מבואר בגר"א שהשורש של שם א-ה-י-ה בהוי"ה הוא ג"כ בא' האחרונה שבה' של הוי"ה, היא השורש גם של שם א-ה-י-ה.

והא-ה-י-ה מתפשט ויורד משם הוי"ה שתחילת מציאות שורש הנבראים זהו שם א-ה-י-ה כמו שאומרים רבותינו על מה שנאמר בקרא "א-ה-י-ה אשר א-ה-י-ה שלחני אליכם" שזה הפעם היחידה בכל התורה כולה שנאמר שם א-ה-י-ה, תחילת ההויה המתחדשת היא נקראת א-ה-י-ה, מאמיתתו הנעלמה - הוי"ה - מתחדש מציאות של א-ה-י-ה שזה מציאות של נבראים.

אבל הא-ה-י-ה הוא נשאר לעולם במציאות של קדושה, אלו הם הג' פעמים שנאמר שם א-ה-י-ה - "ויאמר אלקים אל משה א-ה-י-ה אשר א-ה-י-ה ויאמר כה תאמר לבני ישראל א-ה-י-ה שלחני אליכם" (שמות פ"ג פי"ד) ושורשו הוא בשם הוי"ה המתפשט, אבל הוא נשאר במדרגה של שם דקדושה.

ומהא-ה-י-ה התחדש שם אלקים, שהוא מתפשט כבר למה שיש בפועל מציאות של נבראים, ולכן שייך שיהיה שם אלקים גם ביחס לנבראים, או אלהים של ב"ד או אלהים אחרים, אבל זה שם שכבר יכול לחול בנבראים.

ומדגישים: שם הוי"ה זה אמיתתו כשלעצמו.

שם א-ה-י-ה זה השורש לתחילת סיבת הבריאה בבחינת מחשבה קדומה, רצון - מחשבה קדומה של תחילת מציאות הנבראים, זה נקרא שם א-ה-י-ה, "אנא זמין להולדה" כלשון חז"ל. אבל עצם שיש שם גמור של הבורא שמתפשט למציאות של נבראים שזה א-ה-י-ה, זה שורש השם שנקרא שם אלקים.

זהו האל שבאלקים שהוא פונה אל מישוהו אחר.

ה'מלא' שבשם אלקים - "את השמים ואת הארץ אני מלא"

וכאשר מתגלה שם אלקים, אחד מהצירופים של שם אלקים כמו שידוע [יש הרבה צירופים כי הרי הם חמישה אותיות, יש את הצירופים השלימים ויש את הצירופים החלקיים העולים משם אלקים] שזה אחד מהצירופים היסודיים של שם אלקים הוא אותיות התיבה מלא שנמצא בתוך אלקים, כלומר - "את השמים ואת הארץ אני מלא".

כאשר מתגלה שם אלקים מתפשט משם הוי"ה, אפשר עדיין לגלות את המהלך העליון - בהדגשה - של "את השמים ואת הארץ אני מלא", בהבחנה הפשוטה, אם יש כאן נבראים א"כ אין בורא, ואם יש כאן בורא עדיין אין נבראים, אבל באופן העמוק שזה מה שהאריך הנפש החיים בשער ג', מצדו יתברך שמו עדיין הכל מלא מאמתתו הנעלמה, עדיין הכל נמצא כאן כמו שהיה קודם לכן, זה השורש הגמור של מציאות שם אלקים, עדיין יש כאן מציאות של מליאות, שהמליאות הזו שהיתה קודם לכן - היא קיימת גם עכשיו.

וא"כ, על אף שנתבאר ששם אלקים הוא תחילת מציאות הנבראים, אבל בנעלמות הדקה ששם הוי"ה ממנו מתפשט שם אלקים, מצד המדרגה הזו עדיין "את השמים ואת הארץ אני מלא" כמו שנתבאר, ומצד ההבחנה הזו כל מציאות הבריאה היא עדיין "אני מלא", ובדקות כמו שמבואר - מלא י-ה זה צירוף של האותיות אלקים, שעדיין כביכול מציאות שמו העליון - חצי משמו העליון י-ה הוא

זה שמתגלה במציאות הנבראים שעדיין חל בשם הוי"ה מציאות של גילוי כמו שנתבאר, זה השורש הנעלם של שם אלקים שנמשך לתוכו מציאות של שם הוי"ה.

אבל למטה מכך, הגדרת הדבר כמו שנתחדד - המהלך הראשון של שם אלקים הוא בגימטריא מלוי, הוא המלוי של שם הוי"ה, ובפרטות, איזה מילוי? - כאשר ממלאים את שם הוי"ה באופן של ה"א, זה האופן שאלקים הוא המילוי של שם הוי"ה.

הבחנת המילוי - גילוי הנבראים כעובר במעי אמו אצלו ית"ש

אבל עכשיו בהבחנה מחודדת יותר, מהי ההגדרה של מילוי? - הרי המציאות של הנבראים כמו שאומרים רבותינו כידוע, מתחילה היה הוא אחד ושמו אחד, הוא היה לבדו, ואז אורו יתברך היה ממלא את הכל, וכאשר נתגלה שיש רצון כביכול אצלו יתברך שמו לברוא נבראים, הוא השאיר מקום פנוי ששם יהיה מציאות הנבראים, אבל זה לא מקום פנוי כמו שנאמר כדוגמא בעלמא לגבי מצות פאה [=שהיא בגימטריא של שם אלקים] שפאה זה דבר הנמצא בצד, זהו לשון פאה - דבר של צד, אלא המקום שנתחדש למציאות הנבראים הוא מקום בתוך מקומו שלו יתברך, והדוגמא הבהירה לכך זה הסוגיא בתחילת בבא בתרא של מקיף וניקף שיש אופן שהקיפו מארבע צדדיו ואז, הניקף נמצא בתוך המוקף מארבע צדדיו.

זה המקום שהקדוש ברוך הוא נתן למציאות הנבראים, ועל אף שנראה שיש צד של תפיסת פאה שהיא הרי בגימטריא אלקים שמצד כך זה שייך למציאות הצדדים - וכמובן זה השורש שגורם לידי כך שיש שורש לאלהים אחרים לתתא, אבל מצד התפיסה הפנימית, המציאות של גילוי הנבראים היא בבחינת מקיף וניקף, הקב"ה מקיף כביכול, אורו יתברך שמו מקיף את הכל מכל הצדדים ואנחנו נמצאים בתוך אותו דבר.

ומצד כך יש את שתי ההבחנות שהוזכרו, הבחנה אחת שגם מקום המוקף הוא עדיין מלא שזהו שם אלקים - מלא י-ה כמו שהוזכר, ובהבחנה הנוספת באותו מקום כן חל מציאות של הסתלקות אבל עדיין מאיר בו ההמשכה של הא' שבשם הוי"ה שממשיך ומתפשט למקום הנבראים - אבל באופן של עובר במעי אמו.

המקום שלכו"ע עובר ירך אמו

זה היחס של שם אלקים כמו שמבואר וכמו שהזכרנו שהוא בגימטריא מלוי, כלומר, הגדר של מילוי זה עובר במעי אמו, וכידוע עד מאד יש מחלוקת בגמ' אם עובר ירך אמו או עובר לאו ירך אמו, ובעומק הא והא איתנהו ביה כמו שהוזכר פעמים רבות מאד, מדוע עובר ירך אמו - כי הוא נמצא בתוך אמו ולכן הוא מתבטל לאמו, ומדוע עובר לאו ירך אמו כי הוא עתיד לצאת מאמו, ומצד העתיד

שבו כבר עכשיו הוא לא נמצא כאן במקום קבוע באופן גמור, ומצד כך הוא נקרא עובר מלשון דרך מעבר כמו שהוזכר פעמים רבות עד למאד.

אבל לפי"ז בעניינא דידן - עד כמה שכל הנבראים כולם נמצאים כביכול באופן שמסביב אליהם נמצא אורו יתברך שמו, א"כ כל מציאות הנבראים, הם נמצאים בתוכו מדין עובר במעי אמו, וכאן לא יהיה מחלוקת אם עובר ירך אמו או עובר לאו ירך אמו, כי הרי כל הסברא שיהיה 'עובר לאו ירך אמו' זה מאחר שהוא עתיד לצאת מאותו מקום, אבל עד כמה שלא עתיד לצאת מאותו מקום אלא תמיד מוקפים ממנו יתברך שמו וא"כ אין לעולם מציאות שעתידיים לצאת, א"כ לכולי עלמא עובר ירך אמו.

וכמובן, השורש הדק נעלם שעובר לאו ירך אמו במקום הזה, זה מחמת התפיסה של מי שלא מכיר את אמיתת המצאו ונראה לו שהוא שייך למדרגת אלקים גימטריא פאה שהוא נמצא בצד, זה השורש מצד הנעלמות, הצמצום, עולם מלשון העלם, הסתר, שנראה כמציאות של דבר שנמצאים בצד ולא בתוכו, זה גופא נקרא עובר לאו ירך אמו מצד שורש השורשים.

אבל מצד אמיתת הדבר כמות שהיא, הגילוי הוא באופן כזה שהנבראים נמצאים כביכול בתוך אורו יתברך שמו, ומצד כך א"כ, הם לעולם לא עתידיים לצאת - אין שום אפשרות לצאת.

גילוי עומק ה'מיצר דקדושה'

זה הגילוי מצד הקדושה של מה שפרעה אמר שהוא יודע משם אלקים והוא לא יודע משם הוי"ה, כמובן, אצל פרעה זה היה מצד מהלכי הקלקול אבל מצד מהלכי התיקון כידוע, פרעה נקרא פרעה מלשון פרוע, מלשון גילוי שהוא גילה את שם אלקים, הוא היה מלך על מצרים שמצרים זה מלשון מצר-ים, זה הגילוי של שם אלקים שיש בתוכו את המילה ים, אלה-ים שזה הגילוי של שם אלקים, ומצד ההבחנה של הקדושה שבדבר, בהדגשה, זה הגילוי של פרעה במצרים דקדושה - 'זה לעומת זה עשה האלקים טוב לעומת רע לעומת טוב', שכל דבר שיש ברע יש בטוב, ומצד כך יש פרעה במצרים דקלקול ויש פרעה במצרים דתיקון, עומק הגילוי הוא שכל הוייתנו היא שאנחנו נמצאים בתוך המיצר הגדול שזה - הוא יתברך שמו, זה המצר-ים, זה האלה-ים שמתגלה במדרגת התיקון.

ומצד ההבחנה הזו, עומק מציאות הנבראים היא שלעולם הם נמצאים בתוך מציאותו יתברך שמו - ועוד פעם בהדגשה - בתוך מציאות אורו יתברך שמו, כל הנבראים נמצאים בתוכו, זה המדרגה שנאמר במצרים "לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי" כמו שדורשים חז"ל כידוע עד מאד שזה כעובר במעי אמו שיוצא לחוץ וכמו שמבואר בנביא 'לא רוחצת ולא חותלת' שנעשה מציאות של לידה.

אבל כאשר מתגלה עומק נקודת המיצר דקדושה זה ההבחנה של שם אלקים, שנמצאים בתוכו יתברך שמו.

זה אלקים גימטריא מלוי, והמעמקים הפנימיים של מדרגת המילוי הם לגלות את תפיסת הבריאה שכל מה שיש בבריאה זה בהבחנה שנמצאים בתוכו יתברך שמו, זה המהלך השורשי והיסודי של מילוי.

והמהלך הנוסף שזה מה שהוזכר קודם לכן, יש מהלך שכביכול יש את הבורא יתברך שמו, ואנחנו נבראו מאמיתת המצאו, השתלשלו בהשתלשלות, ממנו יתברך שמו, ומצד כך בהגדרה של שלשלת, השלב האחרון בשלשלת הוא נקרא פאה, הוא נמצא בצד, וזה מה שמבואר בדוגמא של 'חבל נחלתו' שיש חבל מלעילא לתתא כמו שהרחיב הנפש החיים על הפסוק "יעקב חבל נחלתו" והשלב האחרון שבחבל הוא הקצה שבחבל, מצד כך נמצאים בצד של החבל, זה אלקים גימטריא פאה כמו שהוזכר.

אבל בעומק התפיסה הזו כשלעצמה בלי התפיסה הראשונית היא לא תפיסה שלימה, היא תפיסה חלקית בלבד, בעומק נשתלשלו ממנו יתברך שמו אבל עדיין אנחנו מוקפים ממנו - שזה המהלך הראשון שהוזכר בראשית הדברים.

אלקים בגימטריא כנוי - השתלשלות

אבל המהלך השני כשלעצמו זה המהלך של עץ החיים שהוזכר - אלקים בגימטריא כנוי מלשון כן, כלומר שזה השתלשלות והדבר משתלשל מלעילא לתתא, ושלשלת היא לעולם מחוברת, זה הרי עומק המושג שנקרא השתלשלות, השתלשלות בהגדרה המדוקדקת שבה אין הכוונה שמהעליון מתחדש מציאות של תחתון, וולד שנולד מאביו ואמו הוא לא נקרא השתלשלות גמורה כי אחרי שנולד הוא כבר מציאות לעצמו, אבל כל שלשלת היא עדיין מחוברת ומקושרת ללעילא, והרי זה מה שהרחיב הנפש החיים שהוזכר שזה 'יעקב חבל נחלתו', שכשמנענעים את החבל למטה הוא מתנועע למעלה וכן להיפך, ומצד ההבחנה היא שלשלת של השתלשלות שיוורד מלעילא לתתא, וה'תתא' הוא הכן לכל האור שיוורד ומתפשט מהמקום העליון עד המקום התחתון שיש בו עומק של מציאות של הארה, זה שלימות מציאות ההארה שמתגלה בבחינת שם הוי"ה שהאלקים הוא בבחינת הכן לו, הבית קיבול שלו, זה המהלך השני של תפיסת ההשתלשלות באופן של שלשלת שעדיין הוא מקושר מלעילא לתתא עד הקצה האחרון, זה אלקים בגימטריא כנוי בבחינת כן עד הצד התחתון, ותכלית הבריאה היא לגלות בארץ למטה שהיא מקום עץ החיים שיוצא מן האדמה, לגלות שם את מציאות שם הוי"ה שהכין שלו יהיה שם אלקים כמו שנתבאר.

רגלי הכסא והכסא - יחס של בנים לאב ואם

המהלך השלישי הוא המהלך שאלקים הוא גימטריא הכסא כמו שחודד, ומצד כך התפיסה של הבריאה היא לא תפיסה של השתלשלות אלא התפיסה היא כדוגמת אב ואם שמולידים בן כמו

שהוזכר, ואז מה שמתגלה הוא שיש את המקום העליון כמו 'כבד את אביך ואת אמך' שיש דין כבוד לעליון, זה מקום כסא הכבוד שמקביל ל'כבד את אביך ואת אמך' - שמקבילים אחד לשני כידוע במה שבשניהם מתגלה כבוד, שיש דין כיבוד.

אבל הולד שנולד מכח אביו שנותן בו חמשה דברים ואמו שנותנת בו חמשה דברים, אבל מכאן ואילך נעשה מציאות שהדבר יורד לתתא ונעשה כמציאות לעצמו, ומכח השורש הזה זה מה שנעשה שיש אופן של מכבד את אביו ואת אמו שאז נאמר (קידושין ל' ע"ב) "אמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם" בבחינת 'שכינה ביניהם', וחס ושלום אם לא - 'אוי לי שדרתי ביניהם'.

שמה מתגלה המהלך שאלקים הוא בגימטריא הכסא כמו שנתבאר, שבכסא יש את בחינת רגלי הכסא ש"אישתרבובי אישתרבב" - וזה עומק ההגדרה שהגדרנו, יש אביו ואמו שבהם נאמר 'כבד את אביך ואת אמך' וה'ברא' הרי הוא בבחינת 'כרעא דאבוה', רגלי האב, וכן 'ירך אמו' - רגלי האם, זה נקרא 'רגלי הכסא' בדקדוק, הרגליים שהם אלה שמשתלשלים, זה הבנים שהם רגלוי דאבוה ואמיה, בחינת רגליים של אביו ואמו, היחס הזה זה היחס שיש את הדבר שנמצא לעילא, ומתתא כל מה שיורד הוא מציאות של גילוי של שם אלקים.

ומצד כך, יכול להיות מציאות של 'מכבד אביו ואמו' שזה אלקים דקדושה, זהו אלקים - תקיף ובעל היכולת, זה כח של אביו ואמו ששולטים על הבן ובפרט אביו - שהרי זה הדין של מורא אביו - 'גלוי וידוע לפני הקב"ה שהבן מכבד יותר את אמו, אבל הוא מתיירא מאביו יותר מאמו'.

אבל יתר על כן כאשר זה יורד לתתא יש אופן של 'בן סורר ומורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו' זה השורש של אלהים אחרים שמשתלשל במציאות הולד לתתא כשאין שם מציאות של גילוי האלקים דקדושה.

ומצד כך המהלך התחתון של שם אלקים יורד עד מקום של אלהים אחרים לתתא, ומתגלה עומק נקודת הקלקול של אלהים אחרים - "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", בבחינת הרגליים דקלקול. מה שעולה א"כ בתמצית מהלך פני הדברים שנתבאר, אלו הם ג' המהלכים השורשיים שבשם אלקים, כמובן הפרטים בסוגיית שם אלקים הם רבים עד למאד - סוגיא רחבה מאד מאד מאד, אבל הזכרנו ג' מהלכים שורשיים מהו המהות של שם אלקים.

מההמשכה של שם הוי"ה.

ומההשתלשלות של מדרגת עץ החיים בבחינת חיי-החיים - "צרורה בצרור החיים", השתלשלות שמקושר זה בזה.

ועד המדרגה התחתונה של שם אלקים שמתגלה מציאות של אלהים אחרים.

כאשר נופלים ממדרגת אלקים של עץ החיים מתגלה האלהים אחרים שזה בחינת עץ הדעת כמו שהוזכר, שזה חטא הערב-רב גימטריא דעת שנופלים למדרגה של אלהים אחרים.

העומק שמונח בב' הדיברות הראשונות

ע"ז נאמר 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', כלומר, במה שנאמר כאן זה לא רק שלא יהיה ה'פועל' של 'אלהים אחרים על פני' שזה ה'פשוטו של מקרא' ואין מקרא יוצא מידי פשוטו.

אלא מונח כאן בעומק - לעלות מהתפיסה שהיא השורש של המציאות שיכולה ליצור אלהים אחרים, שזה בתפיסה של אביו ואמו - כסא הכבוד ורגליים שזה רגלי הכסא ש'אישתרבובי אישתרבב'.

ולעלות יתר על כן למדרגת ההשתלשלות - עץ החיים.

וכמו שנאמר, לעלות יתר על כן למדרגת ה'עובר במעי אמו'.

זה עומק הדיברה הראשונה שבעשרת הדיברות: "אנכי הוי"ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", יש 'הוצאתיך מארץ מצרים' מעבדות לחרות, אבל יש 'הוצאתיך מארץ מצרים' מעבדות לעבדות שבמקום להיות עבדי פרעה, עבדי הבורא אנו, נשארנו בתפיסת המיצר-ים, נשארנו בתפיסת המיצרים של העובר במעי אמו.

זה המדרגה העליונה של שם אלקים.

ולכן נצטוונו במעמקים בדיברה השניה "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" שזה היציאה מהממלך דקלקול.

ומהו ה'אלקים דקדושה"? - "אנכי הוי"ה אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", לחזור למדרגת העובר במעי אמו.

ויתר על כן 'אנכי' - 'מי שאנכי', עצם ההויה, 'את השמים ואת הארץ אני מלא' שזה קודם מציאות ההסתלקות שזה הגילוי השלם והפשוט של אין עוד מלבדו כפשוטו.